

C/cultuur door video in een beginnerscursus Nederlands voor anderstaligen

1 november 1998

Auteurs: [Jan Van Maele](#), [Rita Devos](#)

Volume: [28](#)

Nummer: [2](#)

Pagina's: 14-20

Documenten

- [vonk_jrg28_027.pdf](#)

y v o i r f f k 2 c cultuur door video in een beginners cursus nederlands voor anders-
taligen jan van maele rita devos het gedachtegoed rond interculturele communi-
catieve vaardigheid mag genieten van een groeiende belangstelling in het talenon-
derwijs ook vonk wijdde er nog niet zo lang geleden een volledig themanummer
aan 24 4 maart april 1995 de gastauteurs wezen er toen op dat interculturele com-
municatieve vaardigheid meer is dan een politiek correcte kreet en dat het con-
cept fundamentele didactische implicaties heeft sercu 1995 eindigde met een drin-
gende oproep aan school boekauteurs om zich over deze interculturele dimensie
te buigen aanknopend bij deze discussie willen we in de volgende bijdrage
aangeven welke exploitatiemogelijkheden de videocomponent van een talencur-
sus kan bieden hierbij zal het video materiaal in vanzelfsprekend devos fraeters
1996 een basisleergang nederlands voor hooggeschoolde anderstalige buitenlan-
ders die van plan zijn een langere tijd in vlaanderen door te brengen als illustratie
dienen interculturele daag een inspiratiebron is gebleven voor communicatieve
vaardigheid didactici onderzoekers vreemdetaalverwer ving en leergangontwikke-
laars in dat artikel onderscheiden de auteurs canale swain n de loop van de jaren
tachtig werd 1980 binnen de communicatieve vaardig communicatieve
vaardigheid het heid drie grote componenten een gramma toonaangevende model
in de vreem ticale de taal als code inclusief woorden detalendidactiek omdat de
term gaan schat een sociolinguïstische het deweg te modieus is geworden om taal-
gebruik dat in bepaalde situaties voor inhoudelijk onder controle te kunnen blij
een bepaald onderwerp en voor bepaalde ven is het echter nodig te definiëren wat
sprekers geschikt is en een strategische we onder communicatieve vaardigheid
vaardigheid compensatiestrategieën die je verstaan oorspronkelijk is de term door
toelaten om met een beperkte taalbagage hymes ingevoerd in de context van moe
toch optimaal te communiceren dertaalontwikkeling bij sociaal achtergestel de kin-
deren als een reactie tegen vanuit de overtuiging dat de culturele com chomsky s

enge linguïstische benadering ponent in het vreemdetalenonderwijs aan van taal als de grammaticale competentie opwaardering toe was groeide het besef van de ideale spreker dat communicatieve vaardigheid als leer doel te beperkt gedefinieerd was dat leidde de intrede in de vreemdetalendidactiek uiteindelijk naar een verbreding van het con dateert van een artikel uit 1980 dat tot van struct tot interculturele communicatieve 28e jaargang nummer 2 nov dec 1998 vaardigheid byram 1995 jensen 1995 de video van vanzelfsprekend aanwezig is sercu 1995 twee bekommernissen ston en door de docent tot interculturele klasac-ti den daarbij centraal ten eerste vond men viteiten verwerkt kan worden met behulp dat het leerdoel voorheen te zeer in termen van de technieken waar we zojuist naar ver van de doeltaalcultuur was ingevuld zonder wezen we zullen daarbij drie niet geheel er ook de moedertaalcultuur van de teerder onafhankelijke benaderingen van cultuur systematisch bij te betrekken de culturele onderscheiden cultuur als kennis van land component hoorde met andere woorden en volk cultuur als het conceptuele sys intercultureel te zijn en in het verlengde teem waarlangs we de werkelijkheid waar daarvan wijzigde ook het beeld van de leer nemen en ordenen en cultuur zoals die in der die niet langer werd beschouwd als een de taal vervat zit would be moedertaalspreker maar die in zijn rol van culturele tussenpersoon erkend zoals vermeld hee ft vanzelfsprekend tot werd ten tweede vond men dat de cultuur doel zowel het taalverwervingsproces als component niet langer beperkt kon blijven het integratieproces in de vlaamse maat tot de cognitieve dimensie maar dat er schappij te vergemakkelijken noord tevens systematisch aandacht besteed nederlands materiaal zal aan deze behoefte moest worden aan de affectieve dimensie nooit volledig kunnen voldoen hoe inspire van de ontmoeting met een andere cultuur rend het voor onze nt2 docenten soms ook kan zijn vlaanderen eet drinkt werkt immers anders dan nederland ook het videomateriaal van de leergang ademt interculturaliteit en video vlaanderen elk van de tien delen start met een aflevering van de soap die de rode draad vormt doorheen de cursus daarin in het kielzog van de opkomst van video in volgen we een aantal personages die in de talenklas verschenen er in de eerste helft leuven wonen onder wie een italiaan die van de jaren tachtig een reeks didactische nederlands leert om het jaar erop economie handboeken deze maakten de talendocent te kunnen gaan studeren op de soap volgt vertrouwd met een waaijer aan technieken een rubriek waarin kort wordt ingegaan op die kunnen worden aangewend om de de centrale taalhandelingen en grammatica mogelijkheden die het medium biedt opti le aandachtspunten uit de aflevering het maal te benutten o a allan 1985 lonergan videogedeelte eindigt telkens met een 1984 mcgovern 1983 tomalin 1986 reportage waarin een of ander aspect van deze technieken als daar zijn kijken zon de vlaams belgische samenleving aan bod der klank luisteren zonder beeld voorspel komt het geheel wordt aan elkaar gepraat len wat zal komen of voorafging blijven door een wat verstrooide maar beminnelijke ook vandaag erg bruikbaar in de talenklas presentator maar kunnen bovendien worden toegepast op activiteiten met een culturele doelstelling bijvoorbeeld in swaffar vlatten 1997 cultuur als kennis tomalin stempleski 1993 van land en volk in het tweede deel van deze bijdrage willen in kennis van land en volk ook wel we het culturele potentieel voorstellen

dat in landeskunde genoemd wordt cultuur nov dec 1998 nummer 2 28e jaargang onderwezen als informatie over het uiterlijke de Europese talen voorkomen zo is gedrag van mensen er wordt schrijven gewesten en gemeenschappen vervangen huizinga van Kalsbeek 1996 uitgegaan door het doorzichtige paar autonome van een behavioristische definitie van cultuurs en linguïstische groepen bovendien tuur traditioneel gaat het daarbij bijna uit maakt de video een visuele ondersteuning sluitend om feitelijke kennis in verband met mogelijk via bewegende beelden foto's de institutionele aspecten van cultuur de kaarten en erg belangrijk een volledige communicatieve beweging ziet kennis van ondertiteling in de doeltaal land en volk daarentegen vooral als een middel om de receptenkennis voor allerlei de tweede interpretatie van kennis van land sociale routines en rituelen in te oefenen die en volk routines en rituelen vormt dan bij een moedertaalspreker grotendeels weer de ruggengraat van de soap de cur onbewust aanwezig is byram Morgan sist hoort en ziet er taferelen als bood 1994 schappen doen of een etentje onder vrienden maar ook hoe Bert een geschenk in sinds de opkomst van de communicatieve ontvangst neemt of hoe Els op een compli aanpak zit de institutionele interpretatie van mentje van Peter reageert door de inbed kennis van land en volk wat in het verweer ding in de soap krijgen deze taalhandelin met als voornaamste argument dat de opgen een vollere culturele invulling de cursist deze manier verworven kennis niet recht leert niet alleen hoe je telefoneert maar ook streeks naar de interculturele praktijk over waarom hij leert niet alleen hoe je klaagt gebracht kan worden Jaeger 1995 maar maar ook waarover hij leert niet alleen hoe zo voegt Jaeger er onmiddellijk aan toe we je over je diepste gevoelens praat maar ook mogen daarbij niet vergeten dat deze infor waar en wanneer en met wie naast de matie de anderstalige wel kan helpen bij het visuele ondersteuning moeten voldoende vormen van een referentiekader dat bijzon redundantie in de taal en in de ontwikkeling der van pas kan komen wanneer een ver van het verhaal vermijden dat de beginnen klaring gezocht moet worden voor de tallo de leerder cognitief overbelast raakt ze culturele incidentjes die de leerder in het gastland te wachten staan cultuur als bij de ontwikkeling van vanzelfsprekend een conceptueel systeem heeft men gekozen om beide interpretaties van kennis van land en volk in de video in de schematheorie wordt cultuur opgevat aan bod te laten komen de institutionele als het conceptuele systeem dat onze per kennis zit verwerkt in de video-reportages ceptie kleurt en de werkelijkheid voor ons over aspecten als klimaat bevolking onder ordent de cognitieve definitie van cultuur wijs en economie om de complexiteit en noemen huizinga van Kalsbeek 1996 techniciteit van onderwerpen als de dat bij het leren van een vreemde taal en Belgische staatsvorming toch begrijpelijk het ontmoeten van een vreemde cultuur te maken voor de beginnende leerder met wordt de anderstalige in de steek gelaten zijn beperkte taalvaardigheid is gekozen door het vertrouwde orientatie en interpre voor een commentaar die elementaire tatiesysteem om hierop als docent ade woordenschat combineert met termen van quaat te reageren moet daarom naast ken latijnse of Griekse origine die in verschillen nis van het Vlaamse land en volk ook de 28e jaargang nummer 2 nov dec 1998 moedertaalcultuur van de leerder in de klas cultuur in de taal binnengehaald worden de docent nt2 moet zich met andere woorden in

het per in een derde benadering zit cultuur als het spectief van de cursisten leren verplaatsen ware in de taal gebakken zo onderscheidt en met vreemde ogen naar zijn eigen cul muller 1995 de volgende talige aspecten in tuur terugkijken in de soap van vanzelf interculturele vaardigheid sprekend kreeg dit dubbelperspectief gestalte in het personage van paolo de betekenissen praten we over dezelfde itali-aanse student die in leuven nederlands dingen heeft concept x dezelfde con komt leren en via de nieuwe taal kennis notaties als in mijn cultuur neemt van een nieuwe cultuur met hem taalhandelingen 4 elke intenties zou maakt de cursist het hele proces door van mijn gesprekspartner willen uitdrukken praktische en emotionele ervaringen en als hij xzegt moeilijkheden die een integratie in de nieu niet verbale informatie we cultuur onvermijdelijk met zich meebrengen taalregisters gen paraverbale communicatie communicatieve stijl welke verschillen door te kiezen voor het universeel bekende zijn er op het vlak van meer of minder genre van de soap wordt er op het eerste expliciet verwijzen naar dingen of inten gezicht een gemeenschappelijk cultureel ties zijn er verschillen op het vlak van verwachtingspatroon gecreeerd maar ook de argumentatiestructuur binnen eenzelfde genre kunnen er culturele verschillen optreden en kan het dus zijn dat we selecteren enkele aspecten uit mullers het interpretatiesysteem van de cursist ver lijst en illustreren opnieuw welke de meer stek moet geven zo mag de soap in waarde van video kan zijn voor de cursist vanzelfsprekend dan wel net als alle soaps ten eerste blijft door het gebruik van video waar ook ter wereld de relaties binnen een de niet verbale dimensie niet langer buiten beperkte groep mensen uitvergroten hij beschouwing en krijgt de cursist te zien hoe onderscheidt zich ook door een humoristische personages zich gedragen tijdens een sche ondertoon die sterk aanleunt bij die gesprek de mimiek de gebaren welke belgische attitude van milde anarchie die afstand ze houden wie wie aanraakt of juist ons al van kindsbeen wordt aangeleerd via niet nationale iconen als lambik deze onder toon die ook in de parodie van de figuur ten tweede zorgt de video voor een volledi van de presentator gestalte krijgt kan een gere inbedding van de cultuurbepaalde dankbare aanleiding vormen voor het expli concepten noties als op cafe gaan krijgen citeren van culturele attitudes dit zal zeker meer betekenis wanneer de cursist in de noodzakelijk zijn wanneer cursisten moeite reportage beelden ziet van de gezellige blijken te hebben met de grens tussen drukte op de antwerpse zomerterrasjes of pseudo realisme overdrijving en regelrechte in de soap ziet welke personages er op cafe vaudeville in de soap gaan wat ze drinken waarover ze praten dankzij de visuele vertaling en dankzij de inbedding in het verhaal wordt het concept niet losgerukt van connotaties die anders onvertaald zouden blijven op cafe gaan is nov dec 1998 nummer 2 28e jaargang 4 een andere ervaring dan going to the pub toevoeging van het niet verbale aspect en of slechts via een omstandige uitleg van de anderzijds door inbedding in de kleurrijke docent meegegeven zouden kunnen wor context van de soap plot den dat laatste is in beginnersgroepen nt2 trouwens bij voorbaat uitgesloten omdat docenten zelden over een gemeenschap pelijke hulptaal beschikken besluit het derde en laatste voorbeeld betreft het aspect taalhandelingen dus de vraag hoe wanneer het onze bedoeling is om van men op basis van talige elementen conclu onze cursisten intercultureel communicatief sies kan trekken over de in-

tentie van de vaardige gebruikers te maken lijkt een leer spreker dat deze elementen niet steeds gang die ook videomateriaal bevat de voor hoeven op te vallen bewijzen de modale keur weg te dragen een analyse van de partikels korte woordjes als toch even interculturele component in de video van maar eens die zo belangrijk zijn om de vanzelfsprekend toont aan op welke manie boodschap te laten overkomen zoals ze ren er voor de cursist nieuwe culturele bedoeld is opnieuw is het behoorlijk lastig invalswegen geopend worden het blijft om de nuances van aandrang aanmoedi echter de taak van de docent om dat ging geruststelling wrevel die de spreker potentieel te benutten en het te verwerken door middel van deze partikels wil uitdruk tot klasactiviteiten met een culturele doel ken aan beginners in de doeltaal uit te leg stelling we zouden u erg dankbaar zijn gen opnieuw kan de video deze taak ech wanneer u uw ervaringen daaromtrent met ter vereenvoudigen enerzijds door ons zou willen delen jan van maele rita devos instituut voor levende talen ku leuven dekenstraat 6 3000 leuven jan vanmaele ilt kuleuven ac be 28e jaargang nummer 2 nov dec 1998 noot 1 het videomateriaal bij de cursus vanzelfsprekend bestaat uit een set van twee cassettes die samen 2150 bef kosten uitgegeven bij acco leuven isbn 90 334 3577 2 bibliografie byram m acquiring intercultural competence a review of learning theories in l sercu red intercultural competence volume i the secondary school aalborg aalborg university press 1995 p 53 69 byram m c morgan colleagues teaching and learning language and culture clevedon multilingual matters 1994 canale m m swain theoretical bases of communicative approaches to second lan guage teaching and testing applied linguistics 1980 1 p 1 47 devos r h fraeters vanzelfsprekend nederlands voor anders taligen leuven acco 1996 huizinga m a van kalsbeek culturele aspecten in j hulstijn e a red nederlands als tweede taal in de volwasseneneducatie amsterdam meulenhoff 1996 p 55 70 jaeger k learning landeskunde in higher education in a jensen k jaeger a lorentsen red intercultural competence volume ii the adult learner aalborg aalborg university press 1995 p 155 172 jensen a a defining intercultural competence a discussion of its essential compo nents and prerequisites in l sercu red intercultural competence volume i the secondary school aalborg aalborg university press 1995 p 41 52 lonergan j video in language teaching cambridge cambridge university press 1984 mcgovern j red video applications in english language teaching oxford pergamon 1983 nov dec 1998 nummer 2 28e jaargang muller b d steps towards an intercultural methodology for teaching foreign languages in l sercu red intercultural competence volume i the secondary school aalborg aalborg university press 1995 p 71 116 sercu l interculturele competentie een nieuwe uitdaging voor het moedertaalonder wijs vonk 24 4 1995 p 3 15 swaffar j a vlatten a sequential mode for video viewing in the foreign language curriculum modern language journal 1997 81 p 175 188 tomalin b s stempleski cultural awareness oxford oxford university press 1993 tomalin b video tv radio in the english class londen macmillan 1986 tuss p centrum voor didactiek het centrum voor didactiek van de universiteit antwerpen ufsia cvd richt tijdens het tweede semester de volgende cursussen in voor leraren nederlands taaldag datum zaterdag 24 januari 1999 luisteren en spreken een leerlijn in de praktijk datum woensdag 10 februari 1999 jeugdboekendag datum woensdag 3 maart 1999 in-

lichtingen en inschrijvingen ufsia cvd miet oost prinsstraat 13 2000 antwerpen tel
03 220 46 82 fax 03 220 46 79 e mail miet 00st ufsia ac be het cursusaanbod is
ook op internet te raadplegen op ufsia ac be idea y ax
